

בית הספר "ביאליק" – לב חם בלב העיר – ד"ר יהודה בר-שלום וד"ר רויטל היימן

מדינות מערביות רבות קולטות לתוכן מהגרים שרובם משנים את מקום מגוריהם על רקע מצוקות כלכליות בארצות מוצאם. מדינת ישראל קלטה בעשורים האחרונים, ובמיוחד מאז פרצה אינתיפאדת אל-אקצה, מהגרים זרים ככוח עבודה זול. פועלים אלה, לאחר תום אישורי ההעסקה, נשארים לעיתים קרובות בארץ הקולטת כמהגרים בלתי חוקיים, מקימים משפחה ומולידים ילדים. מוסדות החינוך המשרתים ילדים אלה סובלים ממצוקות שונות שהינם תולדה של הסדרים ביורוקרטיים, סביבת מגורים מוזנחת ופערים לשוניים ותרבותיים. כמו ארצות מערב רבות, גם ישראל חתומה על האמנה לזכויות הילד של האו"ם, שלפיה המדינה מחויבת להעניק שירותי חינוך גם לילדים של מהגרים בלתי חוקיים. עובדה זו מעוררת שאלות באשר ליחסו של הממסד כלפי העובדים הזרים. מחד גיסא, נציגי הממסד מנסים לאתר שוהים בלתי חוקיים בארץ, ומאידך גיסא, נציגים אחרים ממלאים את המשימה החינוכית של בית הספר – מתן שירות חינוכי הולם.

בית הספר "ביאליק" בתל אביב מנסה לתת מענה אנושי לתלמידיו: ילדים של מהגרים ותושבים בלתי חוקיים לצד אזרחים ישראליים. צוות בית הספר, הפועל בתנאים קשים, השכיל לפתח רוח והבנה חינוכית המותאמים לצרכים המיוחדים של התלמידים. פעילות בית הספר מתבטאת במנגנוני תגובה גמישים בקרב המורים, בפיתוח רגישות לרב-תרבותיות, בהתאמת תוכנית הלימודים ובשינוי מבני של מערכת בית הספר. בית הספר נוטל על עצמו תפקיד מעבר לזהות של מוסד מחנך. הוא משמש בית, קהילה תומכת ומקור לסעד רגשי, לנוכח החסך שהילדים חווים בבית או בסביבת המגורים.

מילות מפתח: אתנוגרפיה, מהגרים, ילדי עובדים זרים, מגע בין-תרבותי, אידיאולוגיה של תיקון.